

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою Сумського національного
аграрного університету
протокол № _____ від _____ 20__ року

Освітньо-професійна програма вводиться в дію з _____ 20__ року

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	05 «Соціальні та поведінкові науки»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку»
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	магістр

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма для підготовки здобувачів вищої освіти на освітньому рівні «магістр» за спеціальністю 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку» містить обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти; перелік компетентностей випускника; нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання; форми атестації здобувачів вищої освіти; вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти.

Освітня програма розроблена на основі таких нормативних документів та рекомендацій:

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.
4. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
5. Національний класифікатор України «Класифікація видів економічної діяльності» ДК 009: 2010. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Національний класифікатор України «Класифікатор професій» ДК 003: 2010. URL: <http://www.dk003.com>.
7. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2016 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 01.10.2019 р. № 1254), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (протокол № 3 від 21 червня 2019 р.). URL : <https://law.chnu.edu.ua/metodychni-rekomendatsii-shchodo-rozroblennia-standartiv-vo/>
8. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні : інформаційно-аналітичний огляд. URL: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
9. EQF-LLL – European Qualifications Framework for Life long Learning. URL : https://ec.europa.eu/ploteus/sites/eac-eqf/files/brochexp_en.pdf.

10. QF-EHEA – Qualification Framework of the European Higher Education Area. URL: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>.

11. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів. URL : <http://www.unideusto.org/tuningeu>.

Розроблено проектною групою Сумського НАУ у складі:

1. Медвідь В.Ю., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки та підприємництва – гарант освітньої програми, голова проектної групи;
2. Пилипенко В.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва – член проектної групи.
3. Башлай С.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва – член проектної групи;

Співрозробники:

1. Вакуленко В.М., к.держ.упр., доцент, завідувач кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України;
2. Гринчук Н.М., к.е.н., доцент, доцент кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом, НАДУ при Президентові України;
3. Ігнатенко О.П., д.держ.упр., к.е.н., професор кафедри економічної політики та врядування, НАДУ при Президентові України, Головний експерт з міжвідомчої співпраці та економічного розвитку Проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст».

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	2
1. Профіль освітньо-професійної програми (ОПП)	5
2. Перелік компонент ОПП та їх логічна послідовність	11
2.1. Перелік компонент ОПП	11
2.2. Структурно-логічна схема	12
2.3. Зміст обов'язкових компонент ОП	14
2.4. Форма атестації здобувачів вищої освіти	23

**1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 051 «Економіка»
ОП «Економіка місцевого розвитку»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Сумський національний аграрний університет Факультет економіки та менеджменту
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр Магістр з економіки місцевого розвитку
Офіційна назва освітньої програми	Економіка місцевого розвитку
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра – одиничний. 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік і 4 місяці. Понад 35% освітньо-професійної програми спрямовано на здобуття загальних фахових (спеціальних) компетентностей за спеціальністю відповідно до стандарту вищої освіти
Наявність акредитації	-
Цикл/рівень	<i>НРК України – 8 рівень, FQ -EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень</i>
Передумови	Наявність ступеня вищої освіти - бакалавр
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Термін дії освітньої програми «Економіка місцевого розвитку» до 2022 р.
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://snau.edu.ua/zabezpechennya-yakosti-osviti/osvitni-programi/

2 – Мета освітньо-професійної програми

Головна місія програми - підготовка фахівців синергетичного мислення задля покращення якості життя та економічного потенціалу територіальних громад.

Мета ОПП «Економіка місцевого розвитку» за спеціальністю 051 «Економіка» (ОС – магістр) полягає у підготовці висококваліфікованих професіоналів з економіки, здатних до розв'язання складних завдань в сфері місцевого (територіального) розвитку, залучення інвестиційних ресурсів, підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу територій, прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері територіального розвитку, застосування методів стратегічного планування, програмування та прогнозування для забезпечення ефективного економічного розвитку територій, що характеризуються невизначеністю умов та вимог.

Об'єкт вивчення – сучасні економічні процеси та явища, наукові методи нормативного, кількісного та інституційного аналізу, інструментарій формування регіональної (територіальної) політики.

3. Характеристика освітньо-професійної програми

Галузь знань, спеціальність, спеціалізація	05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка Економіка місцевого розвитку
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна. Програма формує компетентність у сфері місцевого економічного розвитку, стратегічного планування, інституційного аналізу, сучасних кількісних методів аналізу соціально-економічних процесів територій, залучення інвестицій та збереження місцевого бізнесу, фінансування та оцінювання місцевого економічного розвитку, сталого розвитку сільських територій. Студенти проходять практику в відповідних відділах та структурах територіально-просторових утворень.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Спеціальна освіта в галузі «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка» ОП «Економіка місцевого розвитку». <i>Ключові слова:</i> місцевий розвиток, соціально-економічний аналіз, прогнозування, стратегічне планування, програмування, експертне оцінювання, анкетування, проектування, фінансування.
Особливості програми	ОП має міждисциплінарний вектор спрямування. Узгоджена із професійною програмою підготовки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» («ПРОМІС»), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади. Програма розроблена у партнерстві із науково-педагогічними працівниками кафедри регіонального управління, місцевого самоврядування та управління містом Національної академії державного управління при Президенті України.

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	Випускники освітньої програми мають змогу працювати в органах державної влади, місцевого самоврядування, агенціях та асоціаціях регіонального розвитку, займаючи, зокрема, посади фахівців із стратегічного планування розвитку територіальних громад; фахівців з формування економічних програм розвитку територій; фахівців з маркетингу та брендингу територій; аналітиків проектів «зеленої» економіки; фахівців з просування інвестиційних можливостей територій та розробки бізнес-планів в різних секторах економіки; проектних менеджерів, економістів-аналітиків та ін.
--	--

<i>Випускники підготовлені до роботи в галузях економіки за ДК 003:2010</i>	
Шифр професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
<i>Випускники підготовлені до роботи в галузях економіки за ДК 003:2010</i>	
2441.2	Аналітик з інвестицій
1231 (21097)	Головний економіст
1229.7 (21100)	Головний експерт
2441.2 (25351)	Економіст
2441.2 (25359)	Економіст з договірних та претензійних робіт
2441.2 (25362)	Економіст з матеріально-технічного забезпечення
2441.2 (25368)	Економіст з планування
2441.2 (25377)	Економіст з фінансової роботи
2441.2	Економіст із ціноутворення
2441.2	Економіст - статист
2441.2	Економічний радник
1229.1	Завідувач сектору
1238	Керівник проектів та програм у сфері матеріального та нематеріального виробництва
2441.2 (23068)	Консультант з економічних питань
2419.2	Консультант з ефективності підприємництва
2419.2	Консультант з маркетингу
1229.3 (23898)	Начальник відділу (місцеві органів державної влади)
1231 (23927)	Начальник планово-економічного відділу
2441.2 (24191)	Оглядач з економічних питань
2419.2	Фахівець з економічного моделювання екологічних систем
2419.2	Фахівець з ефективності підприємництва
2442.2	Фахівець з розміщення продуктивних сил і регіональної економіки
2447.2	Фахівець з управління проектами та програми у сфері матеріального та нематеріального виробництва
<i>Випускники підготовлені до роботи в галузях економіки за ДК 009:2010</i>	
70.10	Діяльність головних управлінь (хед-офісів)
84.13	Регулювання та сприяння веденню економічної діяльності

Подальше навчання	Можливість продовжувати освіту на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти; отримання післядипломної освіти на споріднених та інших спеціальностях; підвищення кваліфікації
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Комбінація лекцій та практичних занять інтерактивного науково-пізнавального характеру з обговоренням найактуальніших проблем економіки місцевого розвитку з позицій реалізації політики соціо-еколого – економічного розвитку територій, розв'язанням ситуаційних завдань з використанням кейс-методів та теорій ігор, методів моделювання бізнес-процесів місцевого розвитку, управління бізнесом з метою оцінювання і прогнозування процесів розвитку територій, розвиває аналітичні здібності та навички працювати в команді, сприяє мотивації до подальшого самонавчання та науково-практичної роботи. Студентоцентроване навчання, проблемно-орієнтоване навчання, електронне навчання в системі Moodle самонавчання, використання сервісів відеозв'язку (ZOOM, Webex, Microsoft Teams та інших сервісів), навчання на основі досліджень тощо.
Оцінювання	Поточне опитування, тестовий контроль, презентація індивідуальних завдань, звіти командної роботи, звіти з практики, соціально-економічні проекти розвитку територій за результатами тренінг-курсу. Підсумковий контроль – екзамени та заліки з урахуванням накопичених балів поточного контролю. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за рейтинговою шкалою (прохідні бали 60...100) та за конвертаційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»), що використовується для конвертації кредитів.
6.Програмні результати навчання (РН)	
	ПРН 1- Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем. ПРН 2- Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності. ПРН 3 - Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово. ПРН 4 - Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень. ПРН 5 - Дотримуватися принципів академічної доброчесності. ПРН 6 - Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді. ПРН 7 - Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень. ПРН 8 - Збирати, обробляти та аналізувати емпіричні та статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань. ПРН 9 - Приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів,

	методів та інструментарію соціально-економічних досліджень.
	ПРН 10 - Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.
	ПРН 11 - Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.
	ПРН 12 - Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризику.
	ПРН 13 - Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.
	ПРН 14 - Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.
	<i>Додатково для ОПП відповідно стандарту:</i>
	ПРН 15 - Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проєктів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.
	<i>Унікальні спеціальні (фахові) компетентності:</i>
	ПРН 16 - Створювати підтримку ефективної взаємодії з громадськістю, державними і недержавними інституціями, бізнесом у процесі маркетингу та брендінгу регіонів, міст, ОТГ та інших населених пунктів
	ПРН 17 - Налагоджувати міжособистісні соціальні взаємодії, володіти соціально-психологічними технологіями впливу у розв'язання конфліктів, оптимізації соціальних стосунків, налагодженні ефективної взаємодії в колективі та співпраці зі ЗМІ
	ПРН 18 Ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє територія та чинники просування інвестицій у розвиток територій; організовувати взаємодію органів місцевого самоврядування з інвесторами та інвестиційними проєктами.
	ПРН 19 - Здійснювати еколого-економічну оцінку сталого розвитку території на основі відповідних індикаторів та розробляти методичний інструментарій для економічного обґрунтування оптимальних напрямків соціально-економічного розвитку.
	ПРН 20 – Критично оцінювати економічні результати господарської діяльності та визначати перспективи економічного й соціального розвитку сільського господарства; ідентифікувати проблеми в управлінні та фінансуванні комунального майна територій.
7 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Відповідно до кадрових вимог щодо забезпечення провадження освітньої діяльності для другого рівня вищої освіти відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності. Реалізацію освітньо-професійної програми здійснюють висококваліфіковані спеціалісти зі стажем роботи не менше 10 років. Усі науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньо-професійної програми з економіки місцевого розвитку, є штатними співробітниками Сумського національного аграрного університету. Всі науково-педагогічні працівники мають науковий ступінь та/або вчене звання та підтверджений рівень

	<p>наукової і професійної активності.</p> <p>Для підвищення практичної спрямованості навчального процесу до проведення лекційних занять, семінарів - тренінгів залучаються провідні науковці НАДУ при Президентові України, фахівці-практики (регіональні консультанти з місцевого економічного розвитку), закордонні фахівці.</p> <p>Під час навчання здобувачі вищої освіти виконують всі вправи на практичному матеріалі, даних відповідної місцевості.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Відповідно до технологічних вимог щодо забезпечення провадження освітньої діяльності для другого рівня вищої освіти відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;</p> <p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребі. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає вимогам;</p> <p>Для реалізації освітньо-професійної програми на факультеті економіки і менеджменту є спеціалізовані навчально-тренінгові та комп'ютерні лабораторії, обладнані необхідним устаткуванням та програмним забезпеченням.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Відповідно до технологічних вимог щодо навчально-методичного та інформаційного забезпечення провадження освітньої діяльності для другого рівня вищої освіти відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;</p> <p>Офіційний сайт СНАУ: https://snau.edu.ua/ (українською та англійською мовами);</p> <p>Віртуальне навчальне середовище Moodle;</p> <p>Доступ до баз даних періодичних наукових видань Scopus та Web of Science;</p> <p>Робочі навчальні плани;</p> <p>Графіки навчального процесу;</p> <p>Всі навчальні дисципліни курсу освітньо-професійної підготовки з економіки місцевого розвитку забезпечені конспектами лекцій, методичними рекомендаціями щодо проведення практичних занять та самостійної роботи, методичними рекомендаціями щодо проходження переддипломної практики, а також рекомендаціями щодо написання кваліфікаційної (дипломної) роботи, засобами діагностики (критерії оцінювання рівня підготовки).</p>
8 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Можливість укладання угод про академічну мобільність.
Міжнародна кредитна мобільність	Можливість укладання угод про міжнародну мобільність, про тривалі міжнародні проекти, що передбачають участь здобувачів вищої освіти тощо.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Програма не передбачає навчання іноземних здобувачів вищої освіти

2. Перелік компонент освітньо-професійної та їх логічна послідовність

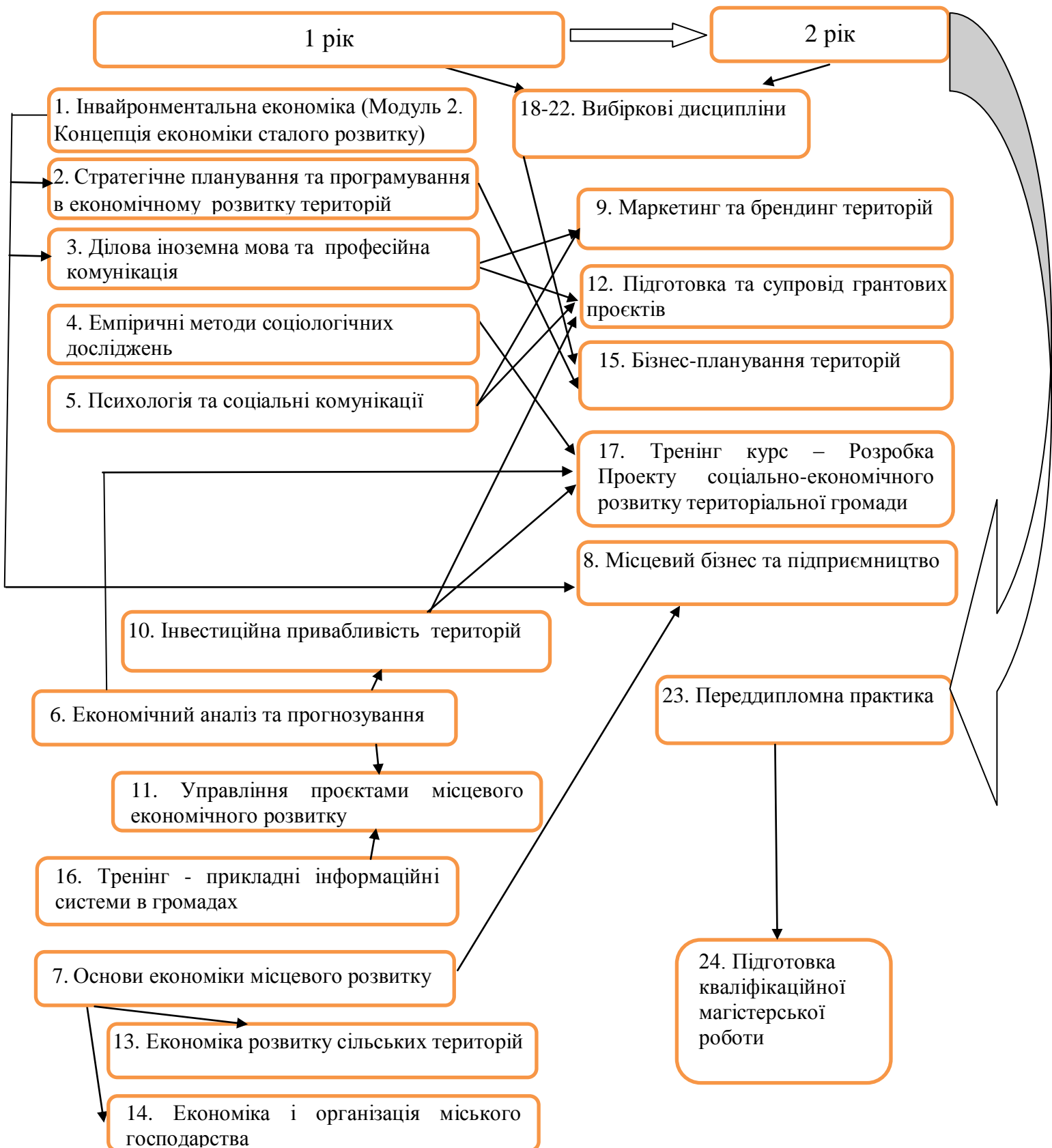
2.1. Перелік компонент ОП

Код	Компоненти освітньої програми	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
1. ОBOB'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОП			
Цикл професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки			
ООК 1	Стратегічне планування та програмування в економічному розвитку територій	4,0	Іспит
ООК 2	Ділова іноземна мова та професійна комунікація	3,0	Залік
ООК 3	Інвайронментальна економіка (Модуль 2. Концепція економіки сталого розвитку)	3,0	Залік
ООК 4	Емпіричні методи соціологічних досліджень	3,0	Залік
ООК 5	Психологія та соціальні комунікації	3,0	Іспит
ООК 6	Економічний аналіз та прогнозування	3,0	Залік
Цикл професійної та практичної підготовки			
ООК 7	Основи економіки місцевого розвитку	3,0	Залік
ООК 8	Місцевий бізнес та підприємництво	4,0	Іспит
ООК 9	Маркетинг та брендинг територій	3,0	Іспит
ООК 10	Інвестиційна привабливість територій	3,0	Залік
ООК 11	Управління проектами місцевого економічного розвитку	3,0	Іспит
ООК 12	Підготовка та супровід грантових проєктів	3,0	Залік
ООК 13	Економіка розвитку сільських територій	3,0	Іспит
ООК 14	Економіка і організація міського господарства	3,0	Іспит
ООК 15	Бізнес-планування територій	3,0	Залік
ООК 16	Тренінг - прикладні інформаційні системи в громадах	3,0	Залік
ООК 17	Тренінг – курс Розробка проєкту місцевого розвитку	3,0	Залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент		53,0	
2. ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОП			
*Перелік вибірових освітніх компонентів визначається за певним освітнім рівнем підготовки здобувачів вищої освіти, відповідно до Положення СНАУ «Про вибірові навчальні дисципліни». Протягом навчання студент має право обрати 5 навчальних дисциплін (2 у другому семестрі; 3 у третьому семестрі). Вибіркові дисципліни кратні 5,0 кредитам ЄКТС.			
Загальний обсяг вибірових компонент:		25,0	
3. АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ			
Переддипломна практика		6,0	
Державна атестація (захист кваліфікаційної роботи)		6,0	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90,0	

2.2.1 Структурно-логічна схема (за циклами підготовки)

2.2.2. Структурно-логічна схема (за циклами підготовки)

2.3 Зміст обов'язкових компонент ОП

Цикл професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки

ООК 1. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГРАМУВАННЯ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Мета курсу: формування у студентів базових знань з методології стратегічного планування та програмування економічного розвитку територій, необхідних для прийняття ефективних управлінських рішень у подальшій професійній діяльності.

Знання: шляхів реалізації стратегічних підходів у забезпеченні реалізації реформ на місцевому рівні, володіння необхідною інформацією про зміни у нормативно-правових актах, усвідомлення передумов і наслідків їх прийняття для розвитку територіальних одиниць в Україні; розуміння передумов, переваг і технологій здійснення стратегічного управління місцевим економічним розвитком; визначення схожості/відмінності моніторингу та оцінки місцевого економічного розвитку та ін.

Вміння: визначення цілей, впровадження стратегій через управління оперативними програмами і проектами, моніторингу і оцінювання досягнення результатів; застосування наукового, аналітичного, методичного інструментарію для формування та обґрунтування стратегій місцевого економічного розвитку та пов'язаних з цим управлінських рішень; оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень; формування групи зацікавлених сторін місцевого економічного розвитку; розвиток складових функціональної компетентності з питань стратегічного управління і проектного менеджменту та оволодіння вміннями формування проектних пропозицій; прийняття ефективних рішень за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та інструментарію соціально-економічних досліджень та ін.

ООК 2. ДІЛОВА ІНОЗЕМНА МОВА ТА ПРОФЕСІЙНІ КОМУНІКАЦІЇ

Мета курсу: формування у слухачів необхідної комунікативної спроможності щодо оволодіння студентами діловою іноземною мовою як засобом ділового спілкування на професійному рівні, аналізом економічної ситуації та економічної діяльності в світі, знайомством зі світовим досвідом і досягненнями в галузі економіки, науки та техніки для подальшого використання їх в своїй практичній діяльності.

Знання: вимог до володіння іноземними мовами відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти для рівня магістра; усного монологічного і діалогічного мовлення в межах тематики ділової іноземної мови; новітньої автентичної інформації; лексичного матеріалу за темами ділового спілкування; продуктивного граматичного матеріалу та ін.

Вміння: ставити й вирішувати прикладні завдання на іноземній мові відповідно до сучасних професійних вимог; користуватися мовою для досягнення певних функціональних цілей в залежності від особливостей соціальної й професійної взаємодії, від ситуації, статусу співрозмовників й адресата мови й інших факторів, що стосуються прагматики ділового спілкування; обирати мовні форми, використовувати й перетворювати їх відповідно до низки екстралінгвістичних факторів (конкретних індивідів, які застосовують певні мовні одиниці у професійній сфері); вільно спілкуватися з професійних та наукових питань іноземною мовою.

ООК 3. ІНВАЙРОНМЕНТАЛЬНА ЕКОНОМІКА (МОДУЛЬ 2. КОНЦЕПЦІЯ ЕКОНОМІКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ)

Мета курсу: формування цілісного світогляду та здатностей до системного мислення щодо сутності показників екологічної стійкості, вмінь і навичок виявлення пріоритетних напрямків економічної політики з позиції концепції сталого розвитку, а також вміння визначати та аналізувати екологічну стабільність територій.

Знання: взаємозв'язків між вимогами соціально-економічного розвитку, станом навколишнього середовища й умовами життєдіяльності мешканців територій; еколого-економічних аспектів взаємодії суспільства і природи; економічної цінності компонентів навколишнього природного середовища та його оцінки у системі економічних розрахунків між суб'єктами господарювання; методичного інструментарію для економічного обґрунтування оптимальних напрямків соціально-економічного розвитку територій та країни в цілому та ін.

Вміння: надавати економічну оцінку екологічним проблемам, що існують, або є ймовірність їх виникнення; досліджувати проблему інвайронментальної економіки та основні напрямки її розвитку в Україні; визначати економічні цінності компонентів навколишнього природного середовища; здійснювати еколого-економічну оцінку сталого розвитку регіону на основі відповідних індикаторів та розробляти методичний інструментарій для економічного обґрунтування оптимальних напрямків соціально-економічного розвитку; розробляти методичний інструментарій для економічного обґрунтування оптимальних напрямків соціально-економічного розвитку; формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси та ін.

ООК 4. ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Мета курсу: формування уявлень про методології соціологічного дослідження, емпіричні методи, що забезпечують отримання достовірної інформації про особливості життєдіяльності різних категорій громадян.

Знання: методологічних основ соціологічного дослідження; видів, особливостей та етапів проведення соціологічних досліджень; структури програм соціологічного дослідження; етичних засад проведення соціологічного дослідження; методів збору

соціологічної інформації; методів обробки і аналізу даних соціологічного дослідження; методів інтерпретації даних соціологічного дослідження.

Вміння: скласти програму соціологічного дослідження з визначенням цілей, завдань, об'єкту, предмета, гіпотез, вибірки і інструментарію дослідження; готувати і проводити операції по збору первинної соціологічної інформації; розробляти анкету для соціологічного дослідження; провести стандартизоване або глибинне інтерв'ю; обробляти і аналізувати дані для підготовки аналітичних рішень, експертних висновків та рекомендацій; інтерпретувати результати дослідження; підготувати звіт соціологічного дослідження; застосовувати в професійній діяльності знання емпіричних методів дослідження для вирішення організаційно-управлінських завдань.

ООК 5. ПСИХОЛОГІЯ ТА СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Мета курсу: оволодіння теоретичними знаннями з психології та набуття відповідних умінь і навичок сучасної особистісної та ділової комунікації, налагоджувати міжособистісні соціальні взаємодії.

Знання: науково-теоретичних основ психології; сутності процесів навчання і виховання та методів, за допомогою яких, вони здійснюються; основні соціально-психологічні умови, що забезпечують життєдіяльність людини; психічні процеси та стани, що визначають особливості проявів поведінки людини в соціальному середовищі; ролі свідомості та самосвідомості у поведінці, діяльності і формуванні особистості людини; основних соціально-психологічних умов, що забезпечують життєдіяльність людини; наукових теорій психології, що пояснюють сутність соціально-психологічних проблем груп і колективів та психологічний клімат у них; основи міжособистісної та корпоративної культури спілкування.

Вміння: інтерпретувати власні психічні стани; здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами і процесами; визначити типи темпераменту, скласти психологічну характеристику особистості, усвідомлювати закономірності міжособистісних стосунків у побуті та колективі; діяти на основі етичних міркувань (мотивів); проводити психологічний аналіз професійної діяльності та дисципліни; здійснювати професійну діяльність на засадах етики і соціальної відповідальності; мотивувати людей та рухатись до спільної мети, діяти соціально, відповідально та свідомо; оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді; налагоджувати міжособистісні соціальні взаємодії, володіти соціально-психологічними технологіями впливу у розв'язанні конфліктів, оптимізації соціальних стосунків, налагодженні ефективної взаємодії в колективі та співпраці зі ЗМІ.

ООК 6. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ

Мета курсу: формування системи теоретичних знань та практичних навичок використання компетенцій з економічного аналізу та економічного прогнозування.

Знання: ключових трендів соціально-економічного та демографічного розвитку; цілей, завдань та функцій стратегічного прогнозування і складових інституційного, інформаційного та організаційного забезпечення процесу планування розвитку; основних методів аналізу розвитку і механізмів реалізації стратегічного прогнозування територій, системи моніторингу та оцінки реалізації планів; підходів до розробки оперативних планів розвитку суб'єктів економіки.

Вміння: здійснювати стратегічний аналіз процесів розвитку суб'єктів економіки, аналізувати їхній ресурсний потенціал, визначати проблеми та напрями їхнього перспективного розвитку; визначати ключові тренди соціально-економічного та демографічного розвитку територій; формулювати перспективні напрямки розвитку суб'єктів економіки, виходячи з їхніх природних і соціально-економічних умов та ресурсів, географічного положення; розробляти прогноз розвитку ключових показників розвитку із застосуванням програмних засобів; обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень; проектувати тактику, політику, процедури, правила впровадження і реалізації прогнозів розвитку територій, здійснювати вибір програм і проєктів.

Цикл професійної та практичної підготовки

ООК 7. ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Мета курсу: критично актуалізувати та доповнити знання щодо основних понять, механізмів і інструментів місцевого економічного розвитку та удосконалити вміння, що забезпечують здатність посадових осіб місцевого самоврядування їх використовувати, готувати рішення щодо місцевого економічного розвитку, забезпечувати їхню інституційну підтримку.

Знання: принципів, моделей та інструментів місцевого економічного розвитку, їхнє застосування у конкретних ситуаціях; базових положень вітчизняної законодавчої та регуляторної бази місцевого економічного розвитку; основні функції та завдання установ та фахівців з місцевого економічного розвитку.

Вміння: ідентифікувати фактори, що впливають на економічний розвиток на місцевому рівні; розробляти, обґрунтовувати та приймати ефективні рішення з питань соціально-економічного розвитку територій та управління суб'єктами економічної діяльності; визначати готовність громади до локального економічного розвитку; встановлення зацікавлених сторін та установ, які потрібно залучити; оволодіння необхідними практичними інструментами як для фахівця з місцевого економічного розвитку; з'ясування основних перешкод у діяльності інституцій місцевого економічного розвитку та ін.

ООК 8. МІСЦЕВИЙ БІЗНЕС ТА ПІДПРИЄМНИЦТВО

Мета курсу: набуття фундаментальних економічних знань, формування економічного мислення, що відповідає сучасним ринковим відносинам та умовам, формування навичок організовувати бізнес та підприємництво на відповідному територіальному рівні, приймати обґрунтовані та ефективні рішення з метою економічного розвитку територій.

Знання: ключових понять, індикаторів, джерел інформації, показників моніторингу умов ведення бізнесу; проблем ведення сучасного бізнесу в контексті його регулювання; різних аспектів здійснення державної політики щодо стимулювання розвитку підприємництва; функцій та завдань установ, які опікуються питаннями підтримки розвитку місцевого бізнесу і підприємництва; механізм втілення підприємницьких ідей; технології започаткування власної справи та організації бізнесу; рушійні сили, умови та принципи підприємницької діяльності; сутність, форми та методи конкурентної боротьби; сутність та структуру економічної власності; державне регулювання підприємництва.

Вміння: обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання на місцевому рівні; оцінювати бізнес-клімат території та місцевий політичний курс, який впливає на розвиток підприємницького середовища; виявляти негативні та позитивні чинники для розвитку бізнесу; розробляти цільові програми розвитку підприємницького середовища; розробляти схеми реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності-фізичної особи; обґрунтовувати та застосовувати теоретико-методичні підходи щодо створення соціального підприємництва в територіальних громадах; оцінювати вплив результатів діяльності суб'єктів господарювання на фінансове забезпечення місцевого розвитку; обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ООК 9. МАРКЕТИНГ ТА БРЕНДИНГ ТЕРИТОРІЙ

Мета курсу: надання системних знань щодо стимулювання розвитку територій на засадах маркетингу, розвиток основних складових когнітивного, функціонального та ціннісного компонентів професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування щодо організації та здійснення ефективного управління з використанням інструментів публічного маркетингу.

Знання: методології маркетингу, термінології, основних принципів та завдань; особливостей маркетингу територій з точки зору публічного управління; етапів підготовки маркетингової стратегії; сутності і можливостей маркетингових досліджень, їх ролі у розробці та здійсненні успішних маркетингових проектів територіальних громад; типології маркетингових стратегій за формою, змістом та способом реалізації; підходів та механізмів розробки бренду територій; стратегії розвитку бренду територій.

Вміння: використовувати можливості та інструменти маркетингу при підготовці управлінських рішень, визначення параметрів місцевої ідентичності, розробки бренд-платформи й концепції бренду територій; створювати підтримку ефективної взаємодії з громадськістю, державними і недержавними інституціями, бізнесом у процесі маркетингу та

стратегічного планування розвитку регіонів, міст, об'єднаних територіальних громад та інших населених пунктів; використовувати брендинг в управлінні маркетинговою активністю територій; створювати підтримку ефективної взаємодії з громадськістю, державними і недержавними інституціями, бізнесом у процесі маркетингу та брендингу регіонів, міст, ОТГ та інших населених пунктів.

ООК 10. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ТЕРИТОРІЙ

Мета курсу: формування у слухачів розуміння тенденцій розвитку інвестиційної політики територій, її принципів, видів і методів; вміння обґрунтовувати рівень інвестиційної привабливості території з урахуванням її потенціалу, невизначеності та ризиків; навичок аналізувати та виявляти критерії ефективності інвестиційних рішень територіального розвитку.

Знання: ролі і значення інвестиційної діяльності для розвитку економіки територій; підходів щодо формування інвестиційного клімату території, джерел фінансування інвестицій, правового регулюванні інвестиційної діяльності для різних видів територій; різноманітності форм фінансування інвестиційних проектів; прийомів реалізації організаційно-управлінських рішень в сфері інвестиційної політики територій; сутності інструментів та змісту методів проведення стратегічного інвестиційного аналізу економіки територій.

Вміння: проводити дослідження стану зовнішнього і внутрішнього середовищ території методами стратегічного аналізу; виявляти головні фактори успіху об'єктів інвестування; формулювати стратегічну оцінку та проводити аналіз прогностичних сценаріїв у межах стратегій, пріоритетів та цілей соціально-економічного розвитку території; застосовувати отримані знання в практичній діяльності шляхом розробки бізнес-планів, інвестиційних проектів і техніко-економічних обґрунтувань; розраховувати економічну ефективність територіальних інвестиційних проектів та оцінювати їхні ризики; визначати можливі напрямки, технології та інструменти підвищення інвестиційної привабливості території та ін.

ООК 11. УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ МІСЦЕВОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Мета курсу: надання слухачам необхідних знань щодо сучасних концепцій, підходів, технологій, методів та моделей управління проектами місцевого економічного розвитку та опанування ними уміннями застосовувати проектний підхід при вирішенні задач місцевого економічного розвитку і розробці відповідних проектних заявок.

Знання: сучасних моделей і методів управління проектами місцевого економічного розвитку, які базуються на філософії життєвих циклів проектів та програм, орієнтованих на кінцеві результати; сутності основних складових системи управління проектами (управління часом, вартістю, якістю, змістом, інтеграцією, ризиками, командою та іншими аспектами управління проектами); особливостей організації та технології управління проектами.

Вміння: використовувати проектний підхід для вирішення задач місцевого економічного розвитку задля досягнення стратегічних результатів з мінімальними витратами ресурсів; використовувати на практиці інструментарій проектного управління для розв'язання місцевих проблем, реалізації стратегій та програм місцевого та регіонального розвитку; упроваджувати кращі практики з управління проектами в управлінську діяльність, застосовувати проектний підхід в управлінні проектами розвитку територій; розробляти на основі проектного підходу заходи щодо оптимізації процесів управління проектами – управління часом, вартістю, закупівлями, якістю, ризиками тощо; розробляти проектні заявки, здійснювати моніторинг та оцінювання проектів.

ООК 12. ПІДГОТОВКА ТА СУПРОВІД ГРАНТОВИХ ПРОЄКТІВ

Мета курсу: актуалізувати знання щодо можливостей та способів фінансування місцевого економічного розвитку на основі грантових програм, удосконалити вміння обирати оптимальні варіанти фінансування місцевого економічного розвитку через грантові проекти.

Знання: базових понять, принципів, моделей, методів та механізмів фінансового забезпечення місцевого економічного розвитку через грантові проекти; особливості застосування грантових програм для розробки та реалізації політики у сфері місцевого економічного розвитку; нормативно-правову базу підготовки та супровід грантових проектів; зарубіжний досвід та кращі практики фінансування через грантові проекти; алгоритми підготовки проектів місцевого економічного розвитку, що фінансуватимуться за рахунок грантових проектів та ін.

Вміння: розробляти документи та приймати рішення щодо фінансування програм місцевого економічного розвитку через грантові проекти; виявляти економічні, соціальні, екологічні ефекти, які можливо отримати в результаті запровадження програмно-цільового фінансування проектів; визначати проблеми та обґрунтовувати можливі джерела фінансування грантових проектів і програм; ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє територія та чинники просування прямих іноземних інвестицій у розвиток територій та ін.

ООК 13. ЕКОНОМІКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Мета курсу: поглиблення знань щодо структури та особливостей функціонування сільського господарства України, прищеплення навиків аналізу сучасного стану соціально-економічного розвитку сільських територій, виявлення диспропорцій у розвитку їхньої елементної бази та розробка заходів з їх подолання.

Знання: понятійного апарату економічного розвитку сільських територій; щодо місця і ролі різних форм сільськогосподарського виробництва та несільськогосподарських видів діяльності на селі; особливостей формування виробничої інфраструктури сільської економіки; демографічних тенденцій та чинників впливу на них, стан і особливості формування поселенської мережі в країні; структури сільського життєвого середовища та

економічні засади функціонування соціальної інфраструктури сільських поселень; концепції реформування держави та її значення для соціально-економічного розвитку села.

Вміння: оцінювати стан розвитку сільських територій з економічної, соціальної, екологічної точок зору; розробляти заходи впливу на розвиток сільської економіки на мікро, мезо- й макрорівнях; обґрунтувати напрями розвитку та удосконалення виробничої й соціальної інфраструктури села; організувати співпрацю членів громади, адміністративний корпус сільських органів самоврядування та економічних суб'єктів; аналізувати наслідки адміністративно-територіального реформування в країні; сформувати механізм залучення матеріальних, фінансових, трудових і інших ресурсів для соціального розвитку села; критично оцінювати економічні результати господарської діяльності та визначати перспективи економічного й соціального розвитку сільської території.

ООК 14. ЕКОНОМІКА І ОРГАНІЗАЦІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Мета курсу: набуття глибоких економічних знань, формування економічного мислення, адекватного ринковим відносинам, формування навичок аналізувати реальні економічні процеси, які відбуваються у сфері міського господарства, приймати обґрунтовані рішення з приводу вирішення економічних проблем міста.

Знання: сутності й сучасних особливостей процесу урбанізації; економічних основ функціонування й тенденції розвитку міст; сутності та структури міського господарства в цілому та його підгалузей зокрема; особливостей функціонування підприємств міського господарства в системі життєзабезпечення міста; особливостей формування та використання ресурсного потенціалу підприємств міського господарства.

Вміння: оцінювати та обґрунтовувати економічні результати господарської діяльності підприємств міського господарства; обґрунтовувати обсяги виробництва та реалізації продукції підприємств міського господарства; визначати потребу в матеріальних, трудових та фінансових ресурсах, які необхідні для організації діяльності підприємств міського господарства; шукати шляхи підвищення ефективності господарської діяльності підприємств міського господарства; визначати перспективи економічного й соціального розвитку міського господарства.

ООК 15. БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЙ

Мета курсу: набуття студентами необхідного рівня систематизованих теоретичних і практичних знань і навичок з організації бізнес-планування територій.

Знання: сутність та функції бізнес-плану в ринковій економіці; структури бізнес-плану; способів зменшення ризику в підприємницькій діяльності; послідовність розробки бізнес-плану; сутність стратегічного планування на підготовчій стадії розробки бізнес-плану; сутність і способи підвищення ефективності презентації та просування бізнес-плану.

Вміння: організувати інформаційне та організаційне забезпечення бізнес-планувального процесу, здійснювати співробітництво з іншими територіальними громадами та іншими суспільними групами; вести пошук та формування бізнес ідеї; формування мети, завдань, інформаційної складової бізнес-плану; розробляти бізнес-план згідно вимог до структури та змісту його частин; проводити оцінку та експертизу бізнес-планів; використовувати економічний інструментарій для розробки альтернативних планів та сценаріїв розвитку територій; використовувати бізнес-план для прийняття ефективних управлінських рішень в розвитку територій та територіальних формувань; оцінювати можливі ризики та соціально-економічні наслідки реалізації управлінських рішень.

ООК 16. ТРЕНІНГ – ПРИКЛАДНІ ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В ГРОМАДАХ

Мета курсу: отримання теоретичних знань і практичних навичок створення, впровадження, функціонування, застосування інформаційних систем та інформаційних технологій щодо забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування та відповідних фахівців.

Знання: сутність і значення інформаційних систем у розвитку сучасного інформаційного суспільства; задачі створення, впровадження та ефективного використання прикладних інформаційних систем в місцевій економіці; програмні засоби реалізації інформаційних процесів, основні характеристики універсальних інформаційних технологій введення, перетворення, переробки, передачі та подання економічної інформації; сучасні тенденції в сфері розробки та експлуатації інформаційних систем в місцевих органах влади; основні задачі супроводу інформаційних систем; політику безпеки в сучасних інформаційних системах; функціональні можливості інструментів бізнес-аналітики, а також специфіку роботи CRM-систем, призначених для оптимізації бізнес-процесів із взаємодії зі стейкхолдерами місцевих громад.

Вміння: використовувати для вирішення аналітичних і проектних завдань сучасні прикладні інформаційні системи та інформаційні технології; вибирати та застосовувати сучасні програмні засоби для вирішення завдань в сфері місцевих економіки, фінансів і бізнесу; використовувати системи пошуку професійної інформації в глобальних мережах; представляти, перетворювати і аналізувати дані економічного характеру в різних форматах; вибирати інструментальні засоби для обробки економічних даних у відповідності з поставленими завданнями, аналізувати результати розрахунків і обґрунтувати отримані висновки; керувати проектами за допомогою прикладних проектних засобів, аналізувати та презентувати отримані результати; розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем; приймати ефективні рішення за невизначених умов і вимог, що потребують застосування нових підходів, методів та прикладного інформаційного інструментарію соціально-економічних досліджень.

ООК 17. ТРЕНІНГ – КУРС РОЗРОБКА ПРОЕКТУ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ

Мета курсу: отримання практичних навичок розробки та реалізації ефективних проектів у сфері місцевого економічного розвитку.

Знання: концепції та способів формування проектної заявки; показники очікуваних результатів від реалізації проекту; способів визначення наслідків від реалізації проекту; особливостей організації та технології управління проектами.

Вміння: застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері; організувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального та кадрового забезпечення.

2.3 Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Економіка місцевого розвитку» спеціальності 051 «Економіка» проводиться у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження ступеня магістра з присвоєнням кваліфікації: магістр з економіки місцевого розвитку.

Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання проблеми в сфері місцевого економічного розвитку, розробка проекту соціально-економічного розвитку території

У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та списування.

Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена в репозиторії Сумського національного аграрного університету. Оприлюднення кваліфікаційних робіт, що містять інформацію з обмеженим доступом, здійснювати у відповідності до вимог чинного законодавства.